

Звукът на омразата

Полковник Владимирова имаше лошият късмет да работи в западното крило на Районното управление. През летните дни в стаята беше непоносимо горещо. Ето и днес слънцето се бе залепило на прозореца и надничаше като досадна кляукарка. Полупрозрачно перде не спираше лъчите му, само леко разпиляваше светлината. Старият вентилатор не внасяше прохлада, а с приглушено потракане разместваше горещите пластове. По ризата на полковника бяха избили потни петна и това усилваше раздразнението му. Той не знаеше, че през лятото на 1987 година ще се отчетат рекордните 41 градуса в Русе. Но виждаше как жегата влияе на хората. Често се чуваха викове от съседите, едни кротки и добродушни хора. По улиците хората вървяха с наведени глави. Потта се стичаше по лицата им, дрехите залепваха за телата. И точно тази горещина ги правеше раздразнителни. Гласовете звучаха по-рязко, някой нагрубяваше друг заради дреболия - за място на опашката, за сянка под дървото. Дори децата, които играеха навън крещяха по-силно и често се биеха помежду си. Старците, насядали по пейките мърмореха гневно и постоянно се оплакваха от времето, от младите, от живота. А неговият приятел, неврологът, споделяше, че са нараснали случаите на халюцинации, безсъние и най-необяснимо - някои пациенти разказвали за звуци, които идвали, както казват от нищото, но ги карали да се чувстват преследвани.

Настроението на полковникът също не беше цветущо. Той щракаше нервно с химикала си и не бързаше да сложи отметка на графата с разрешени случаи. Нещо го човъркаше, уж всичко беше ясно, но някакво вътрешно чувство не му даваше покой. Не можеше да разбере защо Мартин бе сложил край на живота си. Все пак беше само на осемнадесет години. Баща му - директорът на Търговия на едро, другарят Ганев бе уважаван в партийната среда, човек с много връзки, който задоволяваше всеки каприз на сина си. И въпреки заключението на съдебния лекар, въпреки кратката предсмъртна бележка, милиционерът не можеше да приключи делото. Разлисти отново папката със събраните показания и се зачете. За кой ли път. Знаеше, че няма да намери отговор на какво се дължи необикновената промяна в Мартин седмици, преди да сложи край на живота си. Отново и отново се появяваха думите, казани по различен начин от разпитаните: „Марти казваше, че чува гласове“, „Той се чувстваше преследван“, „Беше неспокоен“, „Нещо го измъчваше“. Това необяснимо поведение озадачаваше полковника. Не можеше да се довери на думите на родителите, че всичко е било наред, с изключение на инцидента със забавата. За Владимирова това беше един нерешен случай. Но трябваше да сложи отметка „приключено“. Беше получил заповед да се докладва незабавно. Предстоеше тежък разговор.

Звънът на телефона отложи с още малко време посещението при началството. Дежурният докладва, че едно момче, съученик на Мартин, иска да даде показания.

След няколко минути младежът прекрачи прага. Момчето беше слабовато, с късо подстригана коса – не повече от няколко сантиметра. Лицето му беше бледо, с остри черти, които жегата правеше още по-напрегнати. Очите — големи, внимателни. Тениската му беше светла, поизбеляла от пране. Панталонът също беше стар, леко износен. Жегата мъчеше и него - по подмишниците и гърдите се

виждаха тъмни петна от пот. Тънка струйка пот се стичаше от слепоочието му се събираше на капка в края на брадичката му. Ръцете на момчето бяха неспокойни, сякаш живееха свой собствен живот. Пръстите се свиваха и отпускаха, докосваха плата на тениската, после се плъзваха по панталона, като че ли търсеха опора. Ноктите бяха къси, но кожата по дланите – загрубяла, с дребни драскотини, следи от работа или игра. Полковникът видя именно ръцете – не дрехите, не лицето, а тези ръцете и почувства, че може би наистина е бил прав в съмненията си.

Момчето каза с тих, леко хриплив глас :

– Аз убих Мартин. Не, искам да кажа, че той се самоуби заради мен. Малко ми е трудно да говоря, навярно знаете.... Но съм го написал, ето това е за Вас.

Когато младежът проговори, полковник Владимиров си спомни, колко трудно протичаше разговорът с него. Може би заради недъгът му - момчето трудно чуваше. Това дете да бъде убиец беше най-абсурдното нещо в света. Но все пак полковникът взе листите, които Димо (спомни си най-после неговото име) му подаваше.

“Детството ми беше тих ад. Родителите ми са глухонеми, родени и израснали в света на жестовете. И затова в нашия дом рядко се чуваха звуци, освен скърцането на пода или бръмченето на хладилника. За тях аз бях като тях, роден в техния тих свят. И макар да чувах – слабо, приглушено, сякаш винаги бях под вода, – никога не им казах. Нямах как да им го обясня, когато самите те не познаваха звука. Израснах с техните жестове, с мимиките им, с усещането за вибрация, когато някой почука на вратата. Чувствах се част от тяхната тишина, но същевременно бях сам в моя полу-чуващ свят.

За мен светът беше предимно шум, понякога долавях отделни думи, изречени от случаен човек, преминал покрай мен. Чувах далечния лай на кучето на съседите, дори почукването на капките дъжд по прозореца. Но човешките гласове бяха просто неясни, неразбираеми. Родителите ми се опитаха да ме запишат в специализирано училище за глухонеми, но след преглед и решение на лекарската комисията стана ясно, че не се вписвам. Долавях повече от останалите деца, което ме правеше странник дори сред „моите“. Затова, с тяхното настояване и с немалко усилия от страна на директорката, успях да остана в кварталното училище.

Там, в училището, обаче бях още по-изолиран. Момчетата се присмиваха. Момичетата ме избягваха. А учителите... учителите ме смятаха за глух. Затова, когато пишех отлично контролни по физика, химия и математика – предметите, по които знанието не зависеше толкова много от чуване на обяснения – те се учудваха. „Имаш дарба, момче“, казваше учителката по физика, но после ме гледаше със съжаление и бързо продължаваше напред. Подигравките на съучениците ми бяха постоянни. Те говореха пред мен, убедени, че нищо не чувам. Понякога, през мъглата на моето слухово увреждане, долавях откъслечни думи – "смотан", "глупак", "мухльо". Знаех какво означават тези думи, можех да чета, предимно четях. Болеше ме, но нямаше с кого да споделя. Затова бях все сам, чувствах се заклещен между два свята, нито един от които не беше мой.

Всичко се промени тази пролет. Все още бях на седемнадесет, останалите вече си говореха за момичета и банди, а аз бях просто „тихото момче“ от глухото семейство. Те продължаваха да говорят пред мен, убедени, че съм част от тишината, която сами не познаваха.

Така преминаваха дните ми, докато не се появи чичо Стойчо – далечен братовчед на баща ми, който работеше в Западна Германия и се връщаше веднъж на няколко години. Беше едър, шумен мъж, който миришеше на тютюн. Носеше подаръци за всички. За мен извади от куфара си малка, лъскава бежова кутийка.

- Това е за теб, момчето ми- изрева той– Слухов апарат последен модел. Може да ти помогне.

Родителите ми го гледаха объркано, а аз – с трепет, който едва сдържах. Апаратът беше малък, с прозрачна тръбичка и гумен накрайник за ухото. С трепереци ръце го сложих. В първия момент имаше само силно, пронизително пищене. После – светът ме заля. Звучите вече бяха силни и ясни. Чувах скърцането на стола на чичо Стойчо, тракането на прибори от кухнята, дори собственото си дишане. Това бе малко чудо!

Излязох да се разходя навън, където срещнах майката на Мартин и съседката леля Пенка. Когато се разминах с тях дочух разговора им.

- Горкото дете – каза майката на Мартин – Даже не чува какво си говорят хората за него. Но той е толкова странен и може би си заслужава всичките тези приказки.

– Напълно си права – отвърна леля Пенка – Нищо чудно, че никой не го иска. По-добре да си стои въщи, с тези глухите си родители

Думите ги чувах ясно, всяка една от тях. Не бяха просто мътен ропот. Бяха предназначени да ме наранят и сега ги разбирах. Бях слушал подигравки през годините, но сега те имаха смисъл. Бяха като удар с юмрук в стомаха. Свалих апарата, сърцето ми блъскаше в гърдите, а в ушите ми остана да кънти ехото на техните думи. Тишината никога не е била толкова оглушителна.

Няколко дни по-късно чичо Стойчо ми донесе още един подарък – стар, но здрав касетофон „Grundig“, с външен микрофон и куп празни касети. „За да записваш звуци“, намигна той. „С него можеш да чуеш всичко.“

Когато получих слушалките, мислех да се похваля на съучениците си, но първите думи, които чух ме отказаха от това. Слагах ги, когато не можеха да се видят и слушах. Водех си бележки. Записвах разговорите на тези, които ми се подиграваха. Записвах Мартин, докато обсъждаше колко съм "смотан" с приятелите си. Записвах съседските момчета, които ме наричаха "мухльо". Слуховият апарат ми даде ушите. Но и омразата. Скоро касетофонът щеше да се превърне в моето оръжие за отмъщение.

Започнах да прекарвам часове в мазето – хладно и влажно място, миришещо на пръст, стари вестници и остър, метален оттенък, като на кръв. Там, аз, с моя нов слухов апарат и верния си „Grundig“, започнах да експериментирам. Познанията ми по физика и химия, които учителите ми смятаха за абстрактни дарби, сега се превърнаха в практически умения. Посещавах често библиотеката и придобих повече знания. Разглобявах стари уреди, свързвах кабели, настройвах честоти. Открих, че мога да създавам звуци, които не се чуваха, но се усещаха. Ниски, пулсиращи честоти, които караха стомаха ти да се свива, сякаш нещо се преобръща вътре. Високи, пронизителни тонове, които се впираха в мозъка като шипове. Добавях инфразвук – онзи подсъзнателен тътен, който предизвикваше безпокойство и параноя. И най-важното, открих как да ги запиша така, че да се възпроизведат тихо, почти неуловимо, но с натрупване да разрушават.

Първа беше леля Пенка. Живееше на първият етаж, това беше толкова удобно. Когато можех, вечерта се криех под терасата ѝ касетата с нейния запис. Започна с леко главоболие, после се оплакваше от безсъние. „Постоянно чувам някакво бръмчене“ - чух я да се оплаква на пейката пред блока-„Или някакво тихо писукане, сякаш някой е скриел нещо в стените.“ Лицето ѝ ставаше все по-изпито, очите ѝ – все по-зачервени и пълни с неистов страх. Започна да се кара със съседите за най-малките неща, да обвинява всички в заговор. Дори се оплака, че е намерила кървави драскотини по лицето си – макар да знаех, че са били от ноктите ѝ, докато се е чесала в съня си.

После дойде ред на майката на Мартин. За нея създадох друг запис – смесица от ниски, инфразвукови вибрации, които имитираха ускорено сърцебиене, и редуващи се ритми, които да я правят тревожна и параноична. Тя започна да забравя, да губи вещи, да крещи на мъжа си за несъществуващи неща. „Има някой в къщата!“, крещеше тя посред нощ, гласът ѝ пресипнал от ужас. „Чувам стъпки! Някой ме наблюдава!“

Мартин беше най-труден. Той винаги бе най-жесток, неговите обиди бяха най-остри. За него направих най-зловещия запис. Сложих вътре изкривени детски гласове, които шепнеха обиди, звуци, които имитираха счупване на стъкло и стъпки по пода, и дълбок, пулсиращ шум, който сякаш отекваше от най-дълбоките му страхове. Записът беше къс, само няколко минути, но го пусках по няколко пъти на ден, скрит в храстите под прозореца на стаята му. Първоначално Мартин стана раздражителен. После – изплашен. Започна да спи с всички включени лампи, обяви, че чува гласове. Кошмарите му го измъчваха безмилостно. Не бяха обикновени кошмари. Той ги описваше като сънища, в които стените на стаята му дишат, а от пукнатините в тавана се процежда шепот на непознат език. Виждаше фигури, които се движат в периферията на зрението му, винаги извън фокус, винаги дебнещи. Чуваше собствените си писъци, но изопачени, сякаш идваха от друг човек.

Един петък вечер Мартин организира купон в къщата си. Бяха поканили и мен. Нали трябваше да има някой за посмесище. Музиката гърмеше, мигащи светлини осветяваха стаята. Това беше моят шанс. Скрих се в ъгъла, докато Мартин се опитваше да накара стария си касетофон да работи по-добре. Имаше някакъв проблем с кабела на колоните, сложени за усиление на звука. Това беше моят шанс. Промъкнах се и пхнах моята касетка. После се скрих зад група съученици. Когато Мартин отново пушна касетофона, музиката беше различна. Започна с леко, равномерно пулсиране, което никой не забеляза веднага. След това дойде тихо, стържещо скърцане, което сякаш проникваше в мозъка. Шумът се усиливаше, надграждаше се, смесвайки се с пронизителни писъци – записани, разбира се, но толкова изкривени и нечовешки, че звучаха като агонията на изгубени души. Първоначално съучениците ми просто спряха да танцуват. Бяха объркани. После лицата им започнаха да се изкривяват. Някои се хванаха за главите. Други започнаха да дишат тежко, сякаш въздухът не достига. Усещането за паника се разпространи като зараза. Едно момиче изпищя, посочвайки към празния ъгъл. Няколко момчета се хванаха на бой, без видима причина. Едно дете се свлече на пода, треперейки и повтаряйки "Това е вътре... в мен е...". Настъпи масова истерия. Забавляващите се до скоро се блъскаха един в друг, опитвайки се да избягат от звука, който ги побъркваше. Крещяха, плачеха,

някои започнаха да се удрят. Аз стоях, невидим в хаоса, наслаждавайки се на симфонията на техния ужас. Това беше моята музика.

Когато пристигна милицията, завари пълен хаос. Всички бяха в истерия, мнозина се нуждаеха от успокоителни. Нямахме ясно обяснение. Касетофонът беше изключен, а касетата ми беше заменена с нормална. Никой не разбра.

Но аз не се спрях до тук. Продължих да пускам записите на Мартин. Няколко дни след това той се самоуби. Затова мисля, че аз го убих.

Оттогава никога повече не съм използвал касетофона за "развлекателни" цели. Слуховият апарат почти не го нося, а касетофонът седи на рафта, също събирайки прах. Нямам нужда от тях. Не искам да чувам. И понякога, когато съм сам вкъщи и навън е тихо, си мисля за Мартин. Задавам си въпроса кой го е побъркал повече – моята музика, или ехото на собствената му омраза, която той така щедро раздаваше. Не зная дали бях прав, може би не трябваше да си откъщавам”.

Полковник Владимиров не бързаше да вдига очи. Димо беше и прав и жесток едновременно. Милиционерът си спомни и описанието на забавата –Когато колегите му пристигнали Мартин не бил сред съучениците си. Открили го свит в ъгъла на неговата стая с широко отворени очи, вперени в тавана. Щом се приближили до него чули да шепти „Той идва... той идва...“. Три дни по-късно момчето се бе обесило на една греда в мазето на къщата си. Оставило беше бележка, надраскана с трепереща ръка: „Шепотът ми каза - виновен съм.“

Полковникът не можеше да реши дали това беше истина - Звук, който побърква хора? Инфразвук? Звучеше като научна фантастика или брътвежи на луд. Да, именно това беше отговорът - трябва да се извика психиатър, да освидетелстват младежа. А делото... то вече е приключено.

Надежда Тодорова-НадиКа